

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Se mottakerliste nedenfor.

Deres ref.:	Vår ref.: 25/22374-3	Saksbehandler: Bjørn Hagen	Dato: 23.02.2026
--------------------	--------------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Merknader fra kommunedirektøren til rapport fra høring i Kontrollutvalget - Tromsø kommune

Kommunedirektøren gir med dette sin merknad til «Rapport fra høring i Kontrollutvalget – Tromsø kommune. Anskaffelser, styring og internkontroll. Dato 25.-26. november 2025»

Innledende kommentar

Høringens formål var «å innhente informasjon om hvordan Tromsø kommune har fulgt opp det nummererte revisjonsbrevet fra regnskapsrevisor, hvor det ble funnet vesentlige avvik i internkontrollen knyttet til offentlige anskaffelser».

Når det gjelder det nummererte brevets funn knyttet til offentlige anskaffelser vil kommunedirektøren innledningsvis minne om at oppsummeringen i nevnte Nummerert brev nr 1/2025 er som følger:

«Vår gjennomgang viser at enhet for anskaffelse har etablert og utført kontroller med kommunens anskaffelser. Enhet for anskaffelse har også fått på plass nye system for å holde oversikt med rammeavtaler hva gjelder overholdelse i forhold til beløp og tidspunkt for utløp, samt at de følger opp mot organisasjon.

Gjennomgangen viser imidlertid at kommunen har foretatt anskaffelser i 2023 og 2024 som fremkommer som brudd på anskaffelsesregelverket. Det dreier seg om ulike forhold, vesentlige beløp og et høyt antall etter vår vurdering.

Vi anbefaler ledelsen om å følge opp avvikene som er avdekket og vurdere hvilke tiltak som bør iverksettes for å unngå brudd på anskaffelsesregelverket. Tiltak bør rettes mot de ulike bruddene som er avdekket. Vi har fått opplyst at bruddene knytter seg til ulike forhold, som at det ikke er gjennomført konkurranse eller at det ikke er fremlagt dokumentasjon i tråd med regelverket».

Oppsummeringen går videre inn på oppfølging av «det vi har omtalt som et varsel overfor...». Dette er svart ut i brev fra kommunedirektøren i brev av 12.6.2025 til Komrev Nord. Kommunen har også utarbeidet nye varslingsrutiner (KST sak 126/25) og etablert varslingssekretariat i tråd med gjeldende varslingsrutiner.

Kommunedirektøren finner det ikke naturlig å svare på de delene av kontrollutvalgets funn og vurderinger som samsvarer med Nummerert brev nr 1/25. Dette er blant annet tidligere svart ut i brev sendt til Kontrollutvalget datert 01.08.2025 som følger opp kontrollutvalgets sak 52/25 Nummerert

revisjonsbrev nr 1 (2025), vedtakspunkt 1, hvor kontrollutvalget vedtok:

1. *Kontrollutvalget oversender nummerert revisjonsbrev nr. 1 til kommunedirektøren og ber om skriftlig redegjørelse om planlagte og gjennomførte tiltak for å styrke arbeidet med offentlig anskaffelser generelt, herunder sikre lagring av anbuds- og kontraktsdokumenter samt redegjøre om gjennomførte tiltak for å styrke arbeidet med å følge opp rammeavtaler.*

Iverksetting av tiltak

Når det gjelder kontrollutvalgets rapport, tar Kommunedirektøren til etterretning at kontrollutvalget ikke foreslår egne tiltak.

Kommunedirektøren vil derfor jobbe videre med de tiltakene som allerede er identifisert, samt andre tiltak som vil komme frem som følge av den kontinuerlige internkontrollen, samt analyser av innkjøp, avvik med mer.

Under følger en oppstilling av tiltak som er iverksatt eller planlagt iverksatt på bakgrunn av funnene i nummerert brev nr 1, svarbrev til kontrollutvalget 1.8.2025, samt andre identifiserte tiltak som er identifisert på bakgrunn av internkontroller og annet arbeid. Tiltakene er kategorisert under overskriftene kompetanseheving, etterlevelse, gjennomføring og strategisk innkjøp

Kompetanseheving

- *Det er gjennomført fagdag med avdeling for Bymiljø og omkringliggende kommuner*
- *Gjennomført og gjennomfører målrettet opplæring basert på identifiserte behov via internkontroll og tilbakemeldinger i enheter/seksjoner/avdelinger*
- *Det er gjennomført og det planlegges for flere en-til-en-møter mellom Enhet for anskaffelser og enheter/seksjoner/avdelinger for mer målrettet oppfølging basert på de enkelte virksomhetenes behov*
  - *Det vil i praksis si at det vil være direktedialog med alle de tre store avdelingene om temaer knyttet til anskaffelser*
- *Ser på muligheten for å ha dedikerte ressurser i avdelingene som får særskilt opplæring med tanke på anskaffelser under 100 000 kr og opp til terskelverdi på 1,3 mill kr*
  - *Dette henger også sammen med at Enhet for anskaffelser vil ha mindre kapasitet til å veilede og kvalitetssikre denne type avtaler, og enheten fremover prioriterer virksomhetskritiske anskaffelser, anskaffelser med høy verdi (over 1,3 mill) og fakturerbare anskaffelser.*
- *Det arbeides med en kompetansehevingsplan om regelverket for offentlige anskaffelser.*
  - *Både dette punktet og punktet over må sees i sammenheng med at Stortinget 5. februar 2026 vedtok endring i anskaffelsesloven. Endringene vil tre i kraft 1. juli 2026..*
- *Det gjennomføres også opplæring og kompetanseheving i forbindelse med overgang til nytt ERP-system (Visma Enterprise Plus)*
- *Det jobbes med å etablere en felles prosjektmodell i organisasjonen. Dette arbeidet skal blant annet koordineres med avdeling for bymiljø og sees i sammenheng med nytt investeringsreglement. Med prosjektmodell menes en modell som beskriver og definerer faser og beslutningspunkter for gjennomføring av prosjekter. Fordelene med en felles prosjektmodell er blant annet standardisert praksis og mulighet for mer målrettet kompetanseheving på prosjektgjennomføring. Det vil tydeliggjøre roller og ansvar, og gi tydeligere strukturer for gjennomføring og oppfølging i alle prosjektets faser. Felles prosjektmodell vil også kunne lette samarbeidet på tvers av fagmiljøer, og tydeliggjøre hvilke fagmiljøer som må inngå i de ulike fasene av et prosjekt.*

Etterlevelse

- *Sjekklistemodulen i budsjett- og styringssystemet Framsikt tas i bruk. I sjekklisen inngår blant annet spørsmål som omhandler anskaffelser, samt andre spørsmål som er relevant for kommunens internkontrollarbeid.*
- *Internkontrollrapporten er i stadig utvikling: det er foreslått at anskaffelser er et tydeligere tema inn der.*
- *Kontraktsoppfølging er en vesentlig del av anskaffelsesprosessen, og handler om å sikre at de avtalte ytelsene faktisk blir levert. Kommunen må anskaffe nytt kontraktadministrasjonssystem (pga end-of-life på dagens løsning). I forbindelse med anskaffelse og implementering av nytt*

kontraksadministrasjonssystem det særlig vurderes på hvilke gevinster dette kan gi i kontraksoppfølgingssammenheng, sett opp mot dagens system.

- Oppdatering av rutiner og utarbeide flere maler for del 1-anskaffelser utover det som alt er i kvalitetssystemet Compilo
- I forbindelse med overgangen til nytt ERP-system:
  - Er antall attestanter, og med det antallet bestillere redusert. Flere av de som før kunne gjøre bestillinger har nå fått redusert tilgang, slik at de bare kan melde en behovsmelding som må godkjennes av en bestiller.
  - Det jobbes aktivt for å sikre at funksjonaliteten med nytt ERP-system knyttet til innkjøp og innkjøpsanalyser kan benyttes. Dette på tross av merarbeidet det medfører for andre deler av organisasjonen.
  - Praksisen for å bruke ProfillID (tidligere bestillernummer) er strammet inn.
  - Økt fokus på eHandel-katalogene i nytt ERP-system.
- Delegasjonsreglementet er planlagt revidert i 2026. Her vil man også se særlig på de områdene som omhandler anskaffelser for å sikre konsistens og harmonisering mellom reglement.
- Felles prosjektmodell er også relevant for dette punktet

Gjennomføring:

- Kommunen vil prioritere anskaffelser basert på gitte kriterier: virksomhetskritiske anskaffelser og anskaffelser av høy verdi. Enhet for anskaffelser vil også prioritere anskaffelser som kan internfaktureres, da dette finansierer tre stillinger.
- Enhet for anskaffelse fortsetter arbeidet med samarbeidsmøter med de ulike avdelingene og blir informert om status på planlagte anskaffelser for året/halvåret.
- Felles prosjektmodell er også relevant for dette punktet.

Strategisk innkjøp:

- Det er i virksomhetsplanen til enhet for anskaffelse videredelegert et oppdrag knyttet til aktivitetsnøkkeltall og indikatorer.
  - Herunder er det ønskelig at det etableres et 0-punkt som kan brukes for å måle endring i brudd på rutiner og regelverk for å kunne følge effekten av tiltakene som nå er satt inn.
  - Videre er det ønskelig at tallene også synliggjør gevinster som følge av strategiske innkjøpsprosesser.
  - Formålet med nøkkeltall på disse områdene er å synliggjøre hvordan strategiske innkjøp bidrar til en bedre bruk av samfunnets ressurser. Samt bygge tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte, jf. formålsparagrafen i anskaffelsesloven.
- Anskaffelsesstrategien skal etter planen revideres i 2026. Dette er vedtatt planoversikten i HAP 2026-2029
- Anskaffelse kommer til å være tema i kommunedirektørens ledergruppe (KLG), samt i ledergruppene i de respektive avdelingene
- Felles prosjektmodell er også relevant for dette punktet.

Merknader til selve rapporten

Generelle kommentarer til rapporten:

- Til høringen ble Tromsø kommune bedt om å redegjøre for det forbedringsarbeidet som er gjort innenfor anskaffelser siden oppstart i 2019, vi savner en beskrivelse i rapporten om det.
- Det ble brukt mye tid på sakene om Mellomvegen 110 og Sydspissen. Rapporten kunne gjerne ha beskrevet funnene her mer utdypende. Sydspissen er nesten ikke nevnt, i rapporten, kun under pkt 3 formål og pkt 4 metode, som er en del av innledningen til rapporten.

Merknader til konkrete punkter i rapporten:

- Sammendrag, punkt 6.1 og Oppsummering og konklusjon
I sammendraget står det «...mangelfull etterlevelse av regelverket i deler av linjeorganisasjonen». I punkt 6.1 står at «...linjeorganisasjonen ofte ikke følger disse retningslinjene...». I Oppsummering og

konklusjon står det «...svak etterlevelse og styring i linjen...».

Kommunedirektøren oppfordrer kontrollutvalget til å tydeliggjøre hvorvidt utvalget mener hele eller deler av linjeorganisasjonen. Og videre hvorvidt utvalget bruker begrepene mangelfull og svak synonymt med «ofte ikke». Formuleringen «ofte ikke» kan leses som at kontrollutvalget mener hovedregelen er at regelverk ikke følges, men svak/mangelfull gir inntrykk av at hovedregelen er at regelverket følges.

- Rapportens punkt 6.3

I rapporten står det følgende (... og at det særlig innen bygge- og prosjektmiljøene synes å være ansatte med lang tjenestetid i kommunen som i liten grad har ønsket å involvere enhet for anskaffelser i prosesser og forholde seg til retningslinjene, til tross for de mange saker om brudd på regelverket som har vært avdekket ...)

Ut fra det som fremkommer av rapporten fremstår dette som en nokså upresis påstand. Dette bygger på enkelttilfeller og bør nok modereres da de aller fleste anskaffelsene er gjennomført i tråd med regelverket.

- Rapportens punkt 6.4

Til organisasjonsendringene som beskrives i punkt 6.4, så fremkommer det ikke av rapporten at denne endringen trådte i kraft 1.1.2025. Nummerert brev nr. 1, samt de spesifikke prosjektene som er omtalt i kontrollutvalgets rapport omhandler i all hovedsak bare hendelser fra 2024 og tidligere. Omorganiseringen har etter vår vurdering ikke hatt nevneverdig innvirkning på de faktiske forhold som ligger til grunn for rapporten.

Videre er det slik at den organisatoriske avstanden til KLG etter vår vurdering ikke har økt etter denne omorganiseringen. Dette begrunnes med at nærmeste leder til leder for anskaffelse, seksjonsleder for seksjon for økonomi, styring og bærekraft er fast medlem i KLG. Hvis det skal skrives noe om økt organisatorisk avstand bør dette derfor ta utgangspunkt i økt organisatorisk avstand til kommunedirektøren, og ikke til KLG.

Kommunedirektøren er undrende til at dette har fått såpass stor plass i rapporten all den tid organisatoriske avstanden til KLG ikke har økt, samt at det foreligger svært få, om ingen, holdepunkter i det faktiske grunnlaget som skulle tilsi at omorganiseringen har hatt en beviselig negativ effekt.

- Rapportens punkt 6.9

Til punkt 6.9 minner kommunedirektøren om at Tromsø kommune har en anskaffelsesstrategi som ble vedtatt i 2020: «Anskaffelsesstrategi for Tromsø kommune 2020 – 2023». Denne inneholder flere tiltak, og bygger blant annet på anbefalingene i rapporten «Organisering av innkjøpsfunksjonen i Tromsø kommune» (15. desember 2017).

Som det fremgår av kommunens handlingsprogram (HAP) 2026-2029, skal anskaffelsesstrategien etter planen revideres i 2026.

- Rapportens punkt 6.10

Til punkt 6.10 vil kommunedirektøren understreke at Tromsø kommune har jobbet målrettet med å øke antallet avvik som registreres i Tromsø kommune. Vi har økt antallet meldte avvik fra 7315 i 2022 til 11 2017 i 2024, dette viser at det er lav terskel for å melde avvik. Videre er det vedtatt nye varslingsrutiner og etablert et varslingssekretariat.

I overskriften til pkt 6.10 er ordet fryktkultur brukt. Kommunedirektøren kan ikke se at teksten under pkt 6.10 og funnene i rapporten tilsier at det foreligger en fryktkultur i Tromsø kommune. Selv om enkeltansatte opplyser at de opplever at det kan være en risiko for negative reaksjoner tilsier ikke dette at det er en fryktkultur knyttet til å melde avvik i Tromsø kommune. Det er ingen konkrete funn som underbygger at det foreligger en fryktkultur i Tromsø kommune knyttet til varslings eller avvik. Overskriften bør derfor endres slik at det passer bedre med innholdet i teksten.

- Rapportens punkt 6.12

Ansvarsvakuum ved innleide prosjektledere. Her nevnes at dette kan skape risiko for tap av dokumentasjon og ugyldige prosesser underveis i prosjektene.

Dette fremstår som beskrivelser som er av generell art og treffer ikke presist. For Mellomvegen 110 var der et tett samarbeid med kommunen og ekstern prosjektleder. Anskaffelsen ble gjort sammen med kommunen og seksjon for anskaffelse. Beslutning om ikke lyse ut på nytt ble gjort, men imot råd fra seksjon for anskaffelse.

Prosjektledelsen (her NNBK) lagde en prosjektplan. Progresjon og prosess ble jevnlig rapportert i møter med kommunal styringsgruppe. Kommunal ledelse fikk referat fra byggherremøter. Det ble innkalt til egne møter da vanskelige saker oppsto.

Endringsmeldinger ble forelagt kommunal ledelse. Tertialrapportering ble gjort i samarbeid med kommunens kontrollere og det er levert sluttrapport.

I forhold til det risikobildet som skisseres i rapport blir dette upresist

- Rapportens punkt 6.15

Til 6.15 minner kommunedirektøren om at Kontrollutvalgets reglement punkt 4.3, Den innkaltes stilling, er tydelig på at kun kommunedirektøren har møteplikt ved innkalling til høring. Og videre at «Møteplikt for andre ansatte i kommunen foreligger kun for lukket høring».

Som tidligere kommunisert har flere fagforeninger i Tromsø kommune frarådet sine medlemmer å delta i åpen høring.

I forlengelse av dette vil kommunedirektøren også minne om Veileder for høring i kontrollutvalget punkt 4.1.2 og 4.1.5. Veilederen er utarbeidet av Forum for kontroll og tilsyn.

I veilederens punkt 4.1.2 er det vist til juridiske betenkninger som mener at arbeidsgivers styringsrett ikke gir hjemmel for å pålegge ansatte å delta i åpen høring.

I veilederens punkt 4.1.5, første avsnitt står det:

«Det er viktig at man er oppmerksom på de begrensingene som ligger i lovverket når det gjelder hvem som har plikt til å møte og om man har plikt til å gi opplysninger dersom man ønsker å kalle inn ansatte til åpne høringer. Betenkningene ovenfor betyr ikke at det ikke kan gjennomføres åpne høringer, og det betyr heller ikke at man ikke kan innkalle ansatte dersom man ønsker en åpen høring. Kontrollutvalget må imidlertid – som tidligere nevnt - være klar over at det vil være frivillig om man ønsker å møte og å uttale seg i åpen høring.»

I nevnte veileder punkt 2.2.2, andre ledd, står det at «Før kontrollutvalget velger å gjennomføre en høring, bør man først ha vurdert å benytte de øvrige virkemidlene kontrollutvalget har tilgjengelig[.]

Kommunedirektøren legger til grunn at kontrollutvalget var kjent med de lovmessige begrensingene og hvilke implikasjoner dette kunne ha for høringens måloppnåelse, ettersom man valgte bort andre verktøy som for eksempel orientering i møte, undersøkelse, forvaltningsrevisjon eller granskning.

Kommunedirektøren bemerker seg også at kontrollutvalget i rapporten skriver at ansatte, i dette tilfelle avdelingsdirektører, « .. ble innkalt til høringen». I veilederens punkt 4.1.2, fjerde avsnitt står det at «Dersom kontrollutvalget vil innkalle ansatte til en åpen høring, må man *anmode* eller *invitere* og ikke innkalle vedkommende. I tillegg må det opplyses om ev. reservasjonsrett.». Kursiveringen fremgår av veilederen.

Videre gjøres det oppmerksom på at i Tromsø kommune er det kommunedirektøren som er ansvarlig for arbeidet som utføres av administrasjonen. Hvem som skulle delta berodde på en konkret vurdering av hvem som best kunne opplyse saken. I dette tilfellet var det de operative lederne og fagpersonene med direkte involvering i de aktuelle prosessene som møtte og ga forklaringer. Høringen fikk dermed tilgang til førstehåndsinformasjon fra dem som hadde faktisk kunnskap om sakene. Det kan etter dette ikke legges til grunn at manglende deltakelse representerer ansvarsunndragelse, manglende eierskap eller lav prioritering. Direktører står fullt ut i ansvaret for oppfølging og forbedringsarbeid innen sitt område, og dette arbeidet pågår uavhengig av deltakelse i en frivillig høring.

Å knytte fravær fra en frivillig høring til spørsmål om ansvar eller styring gir derfor et misvisende bilde av både rolleutøvelse og faktisk oppfølging.

Dersom kontrollutvalget mente at deltakelse på direktørnivå var avgjørende for gjennomføringen av høringen, burde dette vært tydelig kommunisert i forkant. En slik avklaring ville gjort det mulig å ta stilling til dette før høringen fant sted.

Kommunedirektøren var ved flere anledninger i forkant av høringen i kontakt med K-sekretariatet og kontrollutvalgets leder, som følge av den konsekvente bruke av ordet «innkalling». Kommunedirektøren vil nok en gang be om at ordlyden endres til «invitert til høringen». Kommunedirektøren mener også det bør fremkomme av rapporten at de som ble invitert også hadde reservasjonsrett.

Til punktet om evaluering

Kommunedirektøren støtter at det gjennomføres en evaluering, og vi legger til grunn at de bekymringspunktene kommunedirektøren spilte over i forkant a av høringen også vil inngå. Blant annet hvordan sen og mangelfull informasjon påvirket ansattes psykososiale arbeidsmiljø

Annet

I listen over deltaker bør følgende rettes opp:

Arve Norgård (stabsleder, seksjon for bygg)

Dag Ivar Andreassen (seksjonsleder, seksjon for bygg)

Gry Caroline Dons (leder seksjon for politisk sekretariat/konstituert direktør stab for organisasjon)

Marthe Høyer Pedersen (leder enhet for arbeidsrett og medvirkning)

Med vennlig hilsen

Mari Enoksen Hult
Konst. kommunedirektør

Bjørn Hagen
Enhetsleder - virksomhetsstyring og internkontroll

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Mottakere: Line Fusdahl
K-SEKRETARIATET IKS v/ Bjørn Halvor Wikasteen

Kopi til: Politisk styring v/ Gunnar Wilhelmsen

